

LOKALE RETNINGSLINJER EFTERLYSES

Administrationsplatformen Lectio har medført en positiv kvalitetsudvikling på en række områder. Alligevel er der behov for lokalt udviklede og fornuftige retningslinjer for brugen, så der ikke bare fyldes mere og mere administrativt arbejde på de i forvejen plagede gymnasielærere. Det viser en ny undersøgelse og rapport om brugen af Lectio.

BÅDE GODT OG SKIDT. Men utvivlsomt mest godt.

Sådan lyder den overordnede dom fra gymnasielærerne over styresystemet Lectio, der er administrativ og delvis pædagogisk platform på 104 aflandets gymnasier.

Det viser en ny rapport over en undersøgelse af brugen af Lectio, som pædagogik-studerende Signe Friis Jensen, Københavns Universitet, har udarbejdet. Udgangspunktet for undersøgelsen har været at finde ud af, om den fælles administrations- og informationsdelingsplatform har ændret noget med sit indtog i den danske gymnasieskole. Hvilke konsekvenser det har haft for institutionens og den enkelte lærers pædagogiske arbejde. Hvordan Lectio som redskab eventuelt har påvirket tilrettelæggelsen og udførelsen af den daglige undervisning, samt hvilke faglige, sociale og pædagogiske sidevirkninger der herudover kan tænkes at være i spil.

»Har Lectio så ændret noget? Ja, det har det. Først og fremmest kan man sige, at det har medført en positiv kvalitetsudvikling, således at lærerne er blevet i stand til at tage nogle hensyn,

de tidligere ikke havde overskud til,« fortæller Signe Friis Jensen.

Hvor centrale opgaver såsom skemalægning, fraværsregistrering, lektiegivning, lokale- og ressourcebooking samt indskrivning af studieplaner, pensumopgivelser og opgaver tidligere i højere grad foregik manuelt og blandt de direkte implicerede, foregår det med Lectio i et samlet forum tilgængeligt for alle fra det enkelte gymnasium.

Herudover har kommunalreformen medført en overgang til selveje for gymnasierne. Dette har tilsammen stillet krav til en større omorganisering af arbejdet for gymnasielærerne og har endvidere krævet en betydelig både administrativ og pædagogisk indsats. På mange gymnasier er implementeringen af de nævnte reformer sket samtidig med implementeringen af Lectio. Dette kan betyde, at det i visse tilfælde kan være svært for den enkelte lærer at adskille disse relativt samtidige processer fra hinanden, når de skal vurdere deres mulige betydning for praksis.

Ved siden af de administrative fordele er spørgsmålet nemlig i høj grad

også, hvilken betydning implementeringen af reformer og Lectio kan tænkes at have i forhold til den pædagogiske tænkning.

Samlet set indikerer resultaterne faktisk, at der også er sket en positiv kvalitetsudvikling på en række områder af pædagogisk relevans i forlængelse af Lectio.

»Langt de fleste ser systemet som en fordel. Det har givet lærerne en hjælp i tilrettelæggelsen af undervisningen. De kan skabe større overblik over de undervisningsaktiviteter, der foregår, kan lettere arrangere kollegiale møder, søge gensidig kollegial inspiration og skabe sig overblik over klassernes faglige arbejde. Eleverne er også positive. De er flittige brugere af Lectio og holder sig ifølge lærernes oplevelser godt orienteret. Nogle af lærerne oplever faktisk, at systemet har været med til at begrænse dårlige studievaner, fordi eleverne ligeledes opnår større overblik og bedre arbejdsbetingelser, idet undervisning og opgaver kan tilrettelægges og udføres mere hensigtsmæssigt gennem overblikket,« forklarer Signe Friis Jensen.

Lærerne får endvidere hurtigere >

- ▶ Lectiosystemets primærfunktioner anvendes af et antal svarende til minimum 85% af lærerne, og flere udtaler, at det er en fordel at have mange funktioner samlet under ét system.
- ▶ Et antal svarende til 62% af lærerne anvender Lectio til at lægge materialer og internetlinks ud til eleverne, og 56% af lærerne oplever, at muligheden for at give lektier på lektioner tilfører dem større fleksibilitet i den daglige tilrettelæggelse af undervisningen.
- ▶ 49% af lærerne oplever, at de med Lectio har fået bedre mulighed for at planlægge elevernes opgaver under hensyntagen til øvrige afleveringer, og flere nævner, at de ad den vej får bedre mulighed for at forebygge sammenfald af afleveringer og dermed kan skabe bedre arbejdsbetingelser for eleverne. Eleverne oplever ligeledes, at de via Lectio opnår overblik og dermed bedre kan tilrettelægge deres studieindsats hensigtsmæssigt.
- ▶ 39% af lærerne oplever, at de via Lectio opnår øget overblik over den enkelte klasses faglige arbejde, mens 17% oplever øget overblik over den enkelte elevs faglige arbejde.
- ▶ 32% af lærerne oplever, at de er begyndt at planlægge deres undervisning længere frem i tiden. En stor del af disse lærere mener, at årsagen til dette skal findes i reformen snarere end i Lectio. De interviewede elever oplever, at undervisningen er tilrettelagt mere struktureret og stramt, og at der er færre timer, der udgår, samt færre mellemtimer.
- ▶ 97% af lærerne logger sig på Lectio dagligt eller flere gange dagligt. Det generelle indtryk er, at lærerne oplever at besidde de nødvendige it-færdigheder til at kunne anvende systemet, og 23% oplever, at deres generelle it-kompetence er forbedret gennem den løbende anvendelse af Lectio.
- ▶ Et antal svarende til 86% af lærerne har indtryk af, at eleverne inden undervisningen har orienteret sig elektronisk om dagens lektie. Et antal svarende til 11% oplever, at den elektroniske orientering har ført til, at et større antal elever møder forberedte op til undervisning.
- ▶ Undersøgelsen viser, at studieplanen på nuværende tidspunkt ikke giver videre anledning til dialog lærer og elever imellem om tilrettelæggelsen af undervisningens indhold og form. Kun 8% af lærerne benytter studieplanen som afsæt for dialog med eleverne, og kun 3% af lærerne oplever, at eleverne anvender studieplanen som afsæt for dialog med læreren om undervisningen.
- ▶ 21% af lærerne oplever, at studieplanen fungerer som et redskab for dem til at sikre variation og progression i temaer og arbejdsformer. Det vurderes at være en relativt lille effekt set i forhold til, at alle lærere skal udforme studieplaner.
- ▶ Lærerne har overordnet indtryk af, at eleverne anvender Lectio dagligt eller flere gange dagligt, og at eleverne er overvejende positivt stemt over for Lectio, samt at de opnår overblik via Lectios fleksible skema. Endvidere har 45% af lærerne oplevet, at Lectios funktioner har givet anledning til større selvstændighed hos eleverne i forhold til at orientere sig om undervisningen.
- ▶ 9% af lærerne oplever, at Lectios lektienoter har givet anledning til bedre studievaner fx hos elever som før havde svært ved at overskue mængden af opgaver. Dette er ikke et højt antal, men det kan have stor betydning på individniveau for de elever, der i perioder har det vanskeligt.
- ▶ 11-12% af lærerne oplever, at fraværsregistreringen i Lectio har betydet, at henholdsvis det fysiske og det skriftlige fravær er mindsket. Langt hovedparten oplever dog, at fraværet er det samme, mens et antal svarende til mindre end 2% mener, det er steget. Samtidig oplever 12% af lærerne, at eleverne taler indbyrdes om oversigterne og i forlængelse heraf opfordrer hinanden til at følge undervisningen.
- ▶ 45% af lærerne benytter fraværsoversigten som afsæt for at sætte ind over for elevens fravær i god tid. Dette kan være med til at mindske frafald og sikre højere faglig standard.
- ▶ 62% af lærerne oplever, at Lectio har spillet en administrativ rolle i forhold til at realisere reformens krav om teamsamarbejde, og 48% har oplevet Lectio som en hjælp i forhold til gennemførelse af AT-forløb.
- ▶ Et antal svarende til minimum 93% anvender skemafunktionen i Lectio til at arrangere kollegiale møder. Og 82 % oplever, at det med Lectio er blevet lettere at arrangere møder med kolleger.
- ▶ Der ligger et stort potentiale i kollegial inspiration og videndeling via Lectio. 32% benytter Lectio til at søge kollegial inspiration via Lectio i forberedelsesfasen. 30% lægger selv forløb ud via Lectio med henblik på at dele disse med kolleger. 57% mener, at Lectio ville være et relevant forum for mere kollegial videndeling.
- ▶ Undersøgelsen viser, at studieplanen ikke giver videre anledning til dialog med ledelsen om planerne. Kun 6% oplever, at ledelsen anvender studieplanerne som afsæt for at diskutere praksis.
- ▶ Lærernes oplevelse i forbindelse med den øgede synliggørelse via Lectio er primært positiv eller neutral. Mange betragter det som en fordel, da de herigennem opnår overblik og kan være med til at inspirere andre. De lærere, der ser synliggørelsen som et minus, oplever, at de pga. tidsmangel ikke i tilstrækkelig grad kan beskrive praksis, og/eller at det lægger et øget pres på deres person.
- ▶ Overordnet opfatter lærerne primært brugen af Lectio som et praktisk administrationsredskab og som et redskab, der skaber mere overblik og større fleksibilitet. Samtidig oplever en stor del af lærerne, at de bruger mere tid på afrapportering.
- ▶ Indstillingen i de adspurgtes lærerstab opleves af lærerne selv som overvejende positiv eller som lige dele positiv og negativ.
- ▶ Tiltag, der kunne forbedre anvendelsen, er ifølge lærerne primært udvikling af praktiske retningslinjer for brugen og dernæst kollegial instruktion, udvikling af etiske retningslinjer samt efteruddannelse i it.

»At sikre den fortsatte overskuelighed samtidig med udvikling af funktionerne bliver den fremtidige opgave for systemets udviklere. Dette bør gøres i tæt samarbejde med brugerne af systemet, således at hensynet til deres anvendelse og vilkår tilgodeses i systemets opbygning. Gymnasiesektoren må samtidig påtage sig den opgave, det er, at sikre fornuftige betingelser for de folk, der anvender systemet i det daglige arbejde, og udvikle praktiske retningslinjer for brugen. De tiltag, den netop udkomne rapport fra 'dialoggruppe om lærernes administrative arbejde' lægger op til, betragtes i denne sammenhæng som positive taktter.«

Fra Signe Friis Jensens rapport »Lectio som redskab i den pædagogiske praksis – en spørgeskemaundersøgelse«.

- > og grundigere indsigt i elevernes fravær og årsagerne hertil og kan på den baggrund bedre tage affære og støtte op om eleven med henblik på at undgå yderligere eskalering af fraværet – og muligt senere frafald – og ringere faglige præstationer.

Nødvendigt med lokale retningslinjer

Nu er det jo sjældent, at alting er rosenrødt. Og selv om stemningen overvejende er positiv over for Lectio-systemet, er der dog også nogle ting, der kan forbedres og rettes, viser undersøgelsen.

»Det, der har givet anledning til mest negativitet, er den store arbejdsbyrde. Det er noget, der ligger i forlængelse af gymnasireformen og kravet om studieplanerne,« siger Signe Friis Jensen.

Undersøgelsen peger på, at studieplanerne tilsyneladende ikke fører til et større omfang af dialog om undervisningen, hverken mellem elever og lærere eller mellem ledelse og lærere. Da disse udgør en stor del af lærernes arbejde med at dokumentere praksis, bør det, med rapportens ord, derfor overvejes, hvorvidt den nuværende form er den mest hensigtsmæssige, da den ikke i særlig stort omfang

giver anledning til dialog eller sikring af variation og progression i forløbene og samtidig medfører en stor ekstra arbejdsbyrde for lærerne.

»Jeg tror, at en stor del af det hænger sammen med, at det ikke er blevet tilstrækkelig klart defineret, hvem modtagerne af studieplanerne er. Men samtidig skal man huske, at Lectio er et værktøj og ikke i sig selv årsagen.«

Et andet kritikpunkt er systemets åbenhed – den såkaldte »synliggørelse«. Nogle peger på, at man kan overvåge hinanden og misbruge systemet i et Big Brother Is Watching You-agtigt system.

»Men der er ikke meget, der tyder på, at det skulle blive tilfældet. Meldingerne lyder, at det har der slet ikke været overskud til i en reformtid. Og de fleste siger: Hvorfor ikke videndele? Lad os da bare udnytte mulighederne for at skabe kontinuitet og etablere samarbejder på tværs af fag, skoler og lærere,« siger Signe Friis Jensen.

Til gengæld efterlyser mange af lærerne praktiske retningslinjer for brugen på de enkelte skoler. Lectio er i høj grad et brugerstyret produkt, hvilket vil sige, at der i princippet kan fyldes en næsten ubegrænset mængde funktioner på. Det handler altså om at begrænse funktionerne til de ting, der

er nødvendige på skolen – især hvis skolen bruger andre systemer sideløbende.

»Der er forskel på, hvilke behov lærerne har. Nogle efterlyser flere funktioner, mens andre helst vil have det så enkelt som muligt. Men det er helt klart, at den lokale anvendelse er et nøglepunkt. Det er nødvendigt på lokal plan at udvikle nogle fornuftige retningslinjer. Og så skal alle dele af systemet inddrages i den fortsatte udvikling. Det skulle gerne være en fortsat dialog mellem udviklerne og brugerne, som er både administration, lærere og elever,« lyder det fra rapportens forfatter.

Rapporten »Lectio som redskab i den pædagogiske praksis – en spørgeskemaundersøgelse« findes på hjemmesiden www.lectio.dk